

R E G É L Ő.

PESTEN Csötörtökön Június 13^{kán} 1833.

Megjelen társával együtt hetenkint kétszer Vasárnap és Csötörtökön.
Évnegyedi díjja helyben 1 ft 36 kr boritéktalanul; postán 2 ft ezüstben.
Három évnegyedre helyben 4 ft 48 kr; postán 6 ft.

I. TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLLÉS.

Egy Angolyné

a' como-i bércek banditáji között. *(Végzet.)*

A' mindenféle babonás véleményhez szokott gyenge asszony ezt-is elhívén nem sokára vissza jöve hozzám, 's tőlem abból a' szükséges mennyiséget kívánta. Adtam neki annyit, mennyit elegendőnek véltem, hogy őt mély álomba szenderítse, a' többit pedig olly kis darabokra tör-deltem, millyenre csak hamarjában lehetett, 's elrejtém kesztyűm egyikébe.

A' banditák most már vacsorájok mellett ültek, 's en-gemet magokhoz idéztek, hogy társalkodásukban részt ve-gyek. Nem tartám tanácsosnak a' meghívás megvetését, noha igen nehezemre esék legkevesebbnek-is lenyelése. Italt kértem tőlek azon reménységgel, hogy, ha ama boros kor-sót nyujtanák kezembe, miből valamennyin ittak, majd abba ópiumot vethetnék; de ők, félvén czimborámtól az ör-dögtől, meg tagadák tőlem a' korsót, 's inkább egy me-denczébe kevés bort töltének számomra. Már most nehéz volt a' jó tanács; mind a' hét haramia asztal körül ült, 's azt nem olly hamar látszattak elhagyni akarni, mivel ne-hányan az ismeretes Morra lármás játékhoz kezdettek, mig a' többiek elkövetett kegyetlen tetteik emlegetése, ká-romkodások, és undok daljaik közben folyvást dőzsöltek. Ezen ördögök egyike azzal dicsekedett, hogy, mióta mester-ségét üzi, tizen kilencz embert ölt-meg ön kezével 's hideg vérrel. „No hát Pietro (Péter) — kiált egy másik oldalas-lag reám pillantván — ha te azt olly szívesen teszed, te-hát ma éjjel a' huszadikát-is meg teheted, mert ördögé le-gyek, ha mi ő érte valamit kapunk. Azok a' gaz legé-nyek már kétszer-is meg jöhettek volna Candenabbiából.

Még öt fertály óra van hátra, 's ha akkorára meg nem jönnek, úgy csak ugyan őt-is a' többi után ugratjuk."

A' bornak erejét mindig jobban lehetett rajtok észrevenni. Egyikök vad pillantatot vetvén reám az imént említett védördögeim felől kétkedését mormogta, 's jelenté, hogy szükség esetében ilyen ördögös asszony még-is csak jobb volna semminél. Egy másik azonban tanácslá neki, hogy várakozzék, míg az idő elmulik. Képzeltetni állapotomat, melly minden pillantásban kinosabb lett. Én ülve maradván szemeimet a' kapitány órájának, melly a' lámpa alatt egy horgon lógott, lassú mutatójira függesztém, követtem azokat perczről perczre, 's mindeniket századnak tartottam; és még is, reám nézve, ah melly sebesen multak-el, mert mindenik közelebb látszatott vinni a' halálhoz és szégyenhez.

Az ópiumtól megkábulult banditáné már feküdt. A' kapitány maga-is szunnyadni látszott. A' haramiák mind inkább zajgóbbak, tekinteteik 's fenegetéseik vadabbak levének — és már utolsó palaczk boruk téteték az asztalra. Elszánván magamat a' legutolsó próbára, hirtelen felugrottam 's kiáltám: „Gli Sbirri! gli Sbirri!“ (Rendörök, rendörök!) — „Impossibile!“ (lehetetlen) kiáltának valamennyin a' banditák, 's puszkájikhoz kapván a' barlang torkolatjához futának. Most hamar a' borba vetém az ópiumot (álomport), sebesen felkavartam, 's éppen elvégezém veszedelmes munkámat, midőn ismét vissza tértek 's kaczagva bizonyossá tettek, hogy nekem alkalmasint álmodni kellett a' rendörök felől. Ekkorkértem őket, hogy ilyanak már egyszer egészségemre-is, mert, mondtam, nem-is kételkedem, hogy illy Galantuomini-k (módos emberek) inkább kívánják pénzemet, hogy sem életemet. „Eviva Signora! (éljen az asszonyság) kiáltának valamennyin, 's egymásnak egyarányú szabatokra (portio) kitöltögették a' bort. Ezután dicsérni kezdének, 's bravissima Donnának (igen derék dámá-nak) neveztek, sőt azt-is mondták, hogy lármám által őket éppen nem haragitám-meg, és megérdemleném, hogy bandita felesége lennék, — melly tiszteletre legkevesbé se vágyódtam. A' kapitány félénken nézett az órára, 's fejét csóválva emlité, hogy ha a' kö-

vetek hamar meg nem érkeznek, úgy még csak fél óra volna életem.

Én meg borzadtam. De a' sorsnak ítélőszéke máskint végzett. Reménységemen felül sokkal hamarább kezdé munkálódni az erős álmittal, 's nem sokára valamennyin olly álomban fekvének, melly sokáig 's mélyen tartandónak ígérkezett. Félelem és sietség miatt alig pihegve csendesen kisuhanék a' nyiláson. Egy hang se zavará-meg az éj esendjét; emlékezvén, hogy a' haramiák öszvéremet a' barlanghoz közel kötötték-meg, a' holdvilág segedelmével csak hamar reá találék, megoldám 's rá ültem. Sikeretlen lett volna azon törekednem, hogy a' Candenabbiára vivő utat felkeressem, mellyen azon túl még félnem-is kellett, nehogy az oda küldött két bandita kezei közé vetődjem. Tehát csak paripámra hagytam, hogy ő maga vergődjék-ki ezen vadonból, 's nem-is kétkedém, hogy Portelezzá-ra fog vissza vinni, honnan hozott volt. De mihelyt annyira gondolám magam lenni a' barlangtól, hogy senki se hallhatott, lelketlen sebeséggel kezdém paripámat előre hajtani, 's csak ugyan több órányira szakadatlan futott velem, mintha tudta volna, hogy szabadulásom az ő gyorsaságától és utismeretétől függene.

Az egész idő közben érzett aggodalmam határtalan volt; minden fát leskelődő banditának, minden szélrohanást engem üző banditák zajának gondoltam. Végre dobogást hallék, melly annyira hasonlított lódobogáshoz, hogy már nem-is eszmélhettem az aggodás miatt. Híjában mondtam magamban: „hisz ez csak szél!” — de érzelmem meghazudtolt, — szivem majd ketté repedt, midőn utolsó erőmet fordítám paripám gyorsaságának szaporítására. De a' hangok mindig sebesebben 's közelebb jövének felém, — már világosan megismerém a' lódobogást — még egyszer hallám a' rettentő kiáltást: „A s p e t t a!” 's magamat fegyveres emberektől környékezve láttam, kiknek egyike kantáromba kapott. Ezen pillantásban egyszerre vesztém-el bátorságom 's eszméletemet, halálom bizonyosnak vélvén, rémülő jaj szóval, érzéketlen rogyék paripám nyakára.

Midőn ismét magamhoz tértem, a' fűn fekvé, egy férjfi karjaitól támogatva lelétem magamat, míg egy másik, ki

előttem álla, bőven friss vízzel locsolt-meg, 's több egyebek körülvenni látszattak. Irtózatosséjditésemmel, melly megháborodott érzékeimet átfutá, benne nem másokat láttatt velem, mint ama két haramiákat, kiket társaik a' barlangban vártak, 's kik engem futásom közben megláttak, üzőbe vettek, 's utól értek. Kétségbe esve tusakodtam ama karok ellen, mellyek körülfogtak, 's esedezve könyörögtem, hogy kiméeljék becsületemet, 's inkább mindjárt öljenek-meg.

„Nyugosztaíja magát, kedves Miss Saint Clair-em!“ — suttogá felém egy szózat leírhatlan nyájasággal angoly nyelven — olly férjfiak oltalma alatt van, kik inkább meghalnak, hogy sem legkisebb bántódással engednék illetni.“ Képzeltetni most örvendetes bámulásomat, — mert Lindsay tartott karjai közt, előttem a' derék óbester állott, a' többiek inasok és Sbirr-ek voltak, kik szabadításomra jöven ut közben látták szökésemet, és így szerencsésen utól értek. Az óbester, és hitvese sértetlenül Candenabbiába érvén, az első, mihelyt feleségét bátorságba helyeztette, azonnal rendelést tett erőszakos megszabadításomra; így történt, hogy ő már akkor elhagyá Candenabbiát, midőn az elküldött két bandita oda érhetett. Az óbesternének két száz koronás talléránál többje nem volt; lord Lindsay elutazott, 's míg a' como-i tó két partján lakó minden ismerősökhöz küldözgetne a' vérpénz kikerítése végett, elmúlt a' kiszabott idő, 's én okvetetlen megölettem volna, ha családtságom olly szerencsésen el nem sül. Mert gondolhatni se lehetett, hogy a' megmentésemmel felfegyverkezett jeles férjfiak a' barlangot megtalálhatták, 's a' szerint engem kiszabadithattak volna. Már most kevés szóval berekeszthetem viszontagságim elbeszélését. Barátim lóra ültettek, 's bátorságba helyeztettek; azután nagy számú Sbirrek által megsaporodván, sőt a' válságom béréért küldött de most már elfogott két banditától vezettetvén, a' barlang felé indultak, hogy szenvedett méltatlanságom megbosúlják, 's a' banditákat az igazság karjainak átadják. Együtt találák az egész bandita sereget, 's kemény viaskodás mulva az elesett haramiákon kívül azoknak nagyobb részét elfogták, melly utólsók közé esett a' kapitány-is.

Egynehányan futással menekedtek-meg, kik között a' kapitány felesége-is volt.

Krasznahorka építője.

N é p m o n d a.

Krasznahorka építőjéről következő az ősi hagyomány :
 „A' vártól egy kis órányira fekvő Somhegyen az ősz
 korban nyáját legelteté egy juhász. Puha gyepen heverté-
 ben gondtalanul merengtek szemei a' távulban, midőn egy
 közel bokor mozgása magára voná figyelmét. Mohon ug-
 rék-fel 's egy egeret veve észre, melly fészkébe suhant-be.
 A' juhőr nem annyira öszvéhordott élelme után vágytából,
 mint munkátlanságból botjával turkálá a' földet 's nézd!
 kimondhatlan bámulata és örömére várt gabonagyűjték he-
 lyett legszebb arany villant szemeibe. Érzeteit, hogy el
 ne árúlnak tetemes kincsét, okosan tudá titkolni, 's hall-
 gata, gondosan egyengetvén a' felhányt földet. Nem sokára
 hallá, hogy rövid idő multával a' környékre váratik a' va-
 dászattal mulatandó király, 's nagy rendelések tétetnek
 fényes fogadására. E' készültekre határozá-el magát ő-
 is, 's igen nagy sajtot készít, de a' mellynek csak bori-
 tékaul kelle szolgálnia a' belsejébe rejtett kincsnek. Mi-
 helyt eljött a' király; 's vadászataban elfáradva asztalához
 üle, megjelent előtte a' szerencsés juhász-is, 's általadá
 sajt-ajánlatát azon kérelemmel, szabad lenne ott, hol neki
 tetszendik, hét aklot építenie. Mosolyogva engedé ezt
 meg a' király, de komolyabban vette azt a' juhász, mert
 hét akol helyett hét várat épít, Krasznahorkát, Tornát,
 Szádvárt, Tsetneket, Pelsőtzöt, Berzétét és Somlyóköt 's
 ősök ké leve a' hatalmas Bebekeknek. Az elsőt
 a' szerencsének véletlen fordulta emlékére Somhegyen, a'
 kincs helyén akarta építeni; de hasztalan volt mindenigye-
 kezte. A' nappal épültet éjjel láthatlan kezek vivék-el
 Krasznahorka bájos dombjára 's Bebek a' lelkeknek nyil-
 ván ellenszegülte miatt kéntelen volt eme helyen folytatni
 az építést.“

Ligetf y Andor.

ÉLETTÖRTÉNET.

Edua Kun Herczegné.

Kun László királyunk segedelmével töré-meg Rudolf császár 1278-ban a' felfuvalkodott Ottokar cseh királynak dölő-főségét. A' March mezei ütközet Ottokar életének 's önkényének véget vete. A' 18 esztendő's László leginkább kun hadnépével segíté elő a' győzelem megnyerését. Viszsa térvén a' vérmezőről ország szerte megparancsolá, hogy győzedelmi inneplések, tánczok, lakomák tartassanak. E' tájban történhetett az ifiú László egybekelése Izabellával, az andegavi (Anjou-i) Károly siciliali király és provence-i Beatrix leányával. Lászlónak anyja a' szép Erzsébet kun hercegasszony levén, nem csuda, hogy nemzetének tagjait özvegyiségében-is pártolá 's fijának kegyelmében fel-tudá tartani. Illy atyafiságos öszveköttetésben levén László király a' kunokkal, természetes hogy azokkal szorosabb társalkodásba elegyedett, 's őket a' hol lehete, a' Magyarok hátratételével, kitünteté, jutalmazá, 's tisztelé. Izabellával történt egybekelése, se reá, sema' honra nézve örvendetes nem lön, 's áldás nélkül marada. Lászlónak inkább kun, mint magyar természete őt inkább özvegy anyjának udvari asszonyaihoz lánczolá, kik többnyire a' leg kecsesebb kun leányok 's asszonyokból állottak. Ezeknek szabad 's könnyelmű viselete varázs erővel hatott az ifiú királyra: ellenben Izabellának régi franczia erkölcsösége, mértékre vont feszes viselete unodalmat 's kedvetlenséget szerze neki. Így történt, hogy az asszonyi lágyabb nevelésű, fiatal tüzét zabolázni képtelen fejedelem a' kun szépek bájaitól-is nem sokára úgy elragadtatott, hogy Izabellától elválnék, őtet Buđa mellett a' nyulak szigetében Sz. Maria tiszteletére állított apácza-monostorba zárná 's Eduával egy kun hercegnek híres szépségű leányával 1285. nyilvánosan házasságra lépne. Azonban a' buja kéjtől ostromlott szívű király nem sokára ezen újabb boldogságát-is megúnván az országban megtelepített nogaji Tatórok között kerese mulatságot, 's a' két nogaji hercegleányok Ku p t s a k és Ma n d u l a karjaiban izlelé a' szorelem örömeit. A' pápa, honi főpapok, és rendek intésére (1288) a' szerencsétlen Izabellát ugyan kibocsátá fogságából, do

a' kun Szépekről lemondani nem tudott. Szomorún tapasztalván Edua a' királynak változékony csapodárságát, valamint eddig heves indulattal vonzódott iránta, ugy ezután csak kedvező alkalom után leskelődött, mellyel megvette-tését 's elhagyatását a' hitszegő szerelmesen megboszúlhassa.

A' király Bihar vármegyében Keresztszeg mellett táborozott a' sebes Körös mentében kun 's nogaj csapatjaival. A' magokat elbizó Kunok sok önkényű tetteket kezdenek elkövetni; mellyek miatt őket az eszére jönni kezdő király várakozásukat felül haladó fenitékkel büntette. Ez volt egyik oka, mért kezdenek a' Kunok Lászlótól idegenkedni. Edua-is, elragadtatva boszút szomjazó dühétől, mind inkább ingerlé kun honosit a' hiteszegett fejedelem ellen. Eduának atyjafijai alattomos szövetségbe állottak, 's halált esküdtek a' király fejére. Szent Margit előtti hétfő ején (Jul. 10. 1290) a' pártosok vezérei Arbuz, Turtul, és Kemencse a' sátorában alvó fejedelemre rohantak, és számos gyilok szurással vetettek véget a' szerencsétlen László állhatatlan életének. Azonban Myze nádorispán megboszúla királyának halálát; mert a' pártosokat kegyetlen kinzások közt végeze-kí; Eduát megfojtatta, Arbuzt két felé, Turtult négy darabra szakította, 's egész nemzetségöket, az anyai emlékün függő csecsemőket se vevén-kí, örökre kiirtotta. A' boldogtalan Izabella ezen gyászos eset mulva, hihetően, hazájába tért vissza, nem hagyván semmi örököszt férjének királyi székén.

II. JELES MONDÁS

Érzés könnye. Mi a' természet minden szépsége azon képhez, ha egy asszony szemében láthatod az érzés könnyét csillogni? A' béke istene hinti onnan világölelő malasztit. Kisfaludy Kár.

III. KÖLTÉSZET.

Bendeg Ivadéki.

Ósi várak teremében	Oldalukon vérrel festett
Ülnek a' hős Bendegek	Érc-buzogány feneget,
Bársony széken tölgy asztalnál	Panczéljokra száz szövétnek
Némák; villog bús szemek.	Csillámló világot vet.
A' cselédek hal'vány arcczal	Legfelül egy agg vitéz ül
Himzett bíbor köntösben	Hosszú fehér szakállal,
Hordnak étket, a' vitézek	Körülötte hős magzati
Főtől talpig fegyverben,	Dicső unokájival.

Sok keble harczágytól dobog,
 Soké hő szerelemtől;
 De egyenlőn mindeniké
 Honja szeretetétől.

'S mind, kik e' gyászskörben ülnek
 Honuk és királyukért
 Sok csatákban bátran vívtak
 Küzdve szabadságukért.

Vér-patakok folytak, — de haj —
 Pusztul Árpád hazája,
 Porba dült a' hős nemeség,
 Győz a' Tatár dsidája. —

De — szürkül már a' láthatár,
 Sok szövétnek leégett,
 „Pohárnok — dörg az agg ajka —
 Ügyelj, végezd tisztedet.“

Borzadva nyúl ez a' nehéz
 Arany billikomokhoz —
 „Töltsd-szöll ismét-szinig borral
 A' vég bucsú italhoz.“

És a' szolga könnyes szemmel
 Húsz vitéznek bort készít,
 'S urának parancsa szerint
 Mérget közébe vegyít.

Most az agg ragadja hévvel
 Czimeres billikomát,
 'S kiált, a' ki Bendeg vére,
 Az kövesse példáját.

Erre minden vitéz gyorsan
 Ércz-sisakját feloldja,
 Nagy robajjal feláll 's bátran
 Billikomát ragadja.

Az ősz térdel, követik mind,
 „Isten! bocsásd tettünket!“
 'S felugrik, és rezgő hangon
 Ejti e' vég-igéket:

„Élj tehát arany szabadság,
 Élj e' bucsú-italban,
 Te pedig mulj-el szittya hon,
 'S temetkezz hamvaiban“!!

És a' halálos italt mind
 Lenyelvén hajnalra már
 Fut a' cseléd, és hollóknak
 Ad dús tort a' pusztá vár.!

Nagy Ignácz.

IV. K ü l ö n f é l e .

Magyar Amazonok. Jusztin és Herodot irják, hogy a' Scitháknak Amazonjaik-is valának; 's mivel férjfi nélkül vitézül védék tartományukat, ám-asszony-oknak (az ám az asszony!) nevezettek. — E' vitézi tűz még 1790-ikben-is szikrázott a' magyar asszonyokban, melly időben zsinóros dolymányt 's csákót viseltek. — 1552-ikben Eger ostromlása alatt több asszonyok kardot rántottak 's a' férjfiak közé keveredtek. — Egyik közülök török kard alatt látván lerogyni férjét hat törököt nyakaza-le egymásután, míg ő-is férje után indult.

E. Emil.

S z ó r e j t v é n y .

ÉN pénzért nem adom, de ha tetszik lányka cseréljünk,
 Két fejit ejtve tudok lőni belőle nyilat.

M....r.

Előbbi rejtvény: 1) A' borju-nak (újabb írás szerint), mert a' ju szónak feje (eleje) bor. — 2) A' pók-hál-ló.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiarcz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi urak utszája 612.